

✠ ПОГАНАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOŬ

1. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, januar 1981

Lětnik 31

Hrono na lěto 1981:

**Njezabudźće być darniwi
a džělcé z druhimi, dokelž
tajke wopory so Bohu lubja!**

Hebr. 13,16

Druhdy njeje scyla tak lochko, słowa biblije přeložiť! W přeložku našich katolskich bratrow we wěrje stej: "... a sobuželni...", pola Luthera "... njezabudźće... sobu-džělic...", w grjekskim a lačonskim tekście stejitej wěcownikaj „dobročinjenje“ a „zhromadnosć“ (njezabudźće). Na kóždy pad měri so naše hrono přećiwo sebičnosći, egoizmej, jenož-na-sebje-myslenju a podobnym za-

džerženjam a zmyslenjam! Je pak wono tež wjesole poselstwo? Njeje to najprjedy wótry zakon: nic na sebje myslić směć, džělic, štož bych radšo za sebje měł, Bohu w blišim wopory přinjesć?

Zyma je čas, w kotrymž mamy kaž tutón muž na wobrazu, wólność, wo nami, wo čłowjekach, wo swěće rozpominać. Při dołhich přechodžowanjach po přirodže, w kotrejž nas wjele wot přemyslowanja njewotdžeržuje, stajamy sej rozsudne prašenja: Kajki zmysl ma moje žiwjenje, kajki zmysl ma čłowjeske žiwjenje scyla? Što to scyla je, čłowjeka hódne žiwjenje?

Naše hrono dawa nam na tajke prašenja wotmołwu: Bóh chce, zo bychmy z druhimi a za druhich žiwi byli! Čłowjek stanje so z čłowjekom přez to, zo jeho druzy přijimuju, připóznawaju, zo druzy z nim swoje žiwjenje džěla, staršej najprjedy, potom přeceljo, mandželscy, džěci...

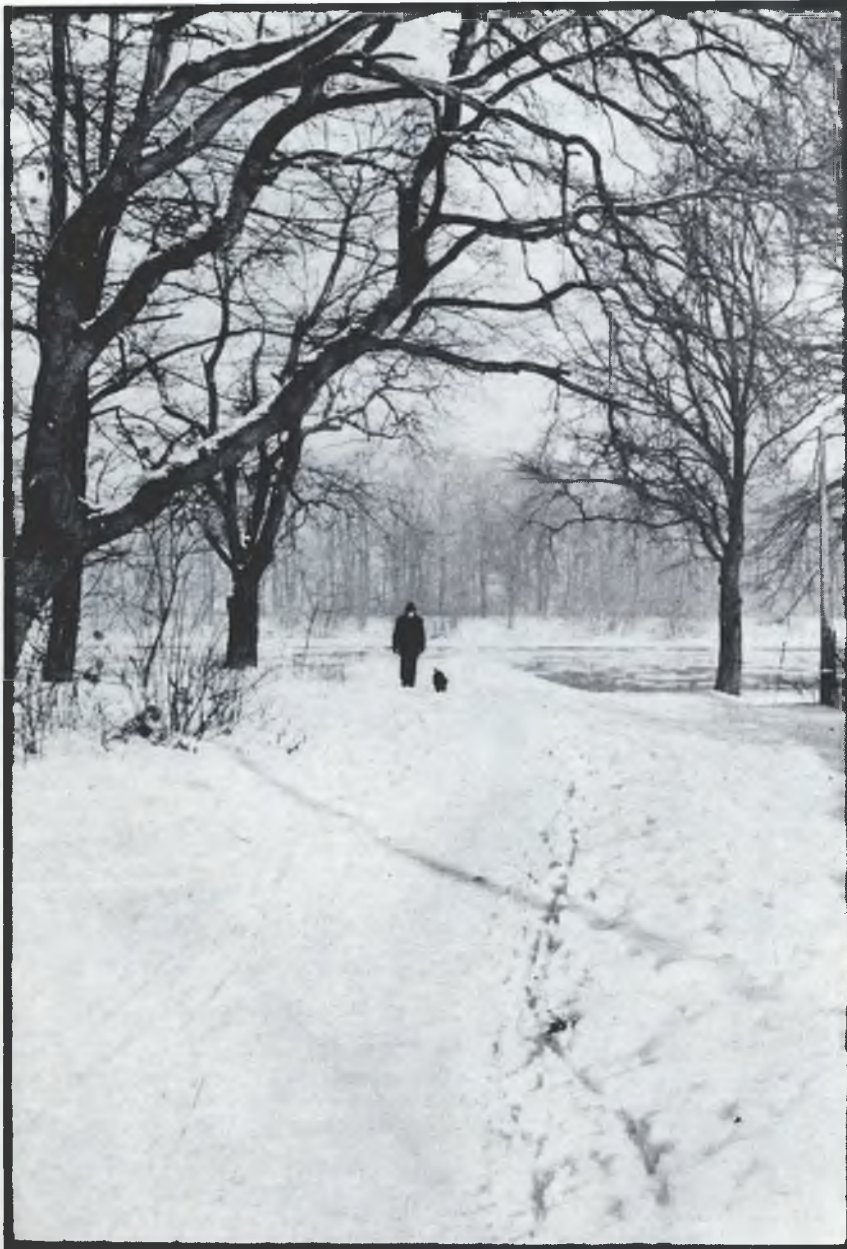
Dobročinjenje a džělenje z druhimi abo sobuzdžělenje druhim stej potajkim wěcy, kotrejž sčinitej hakle čłowjeka k čłowjekej! A to chce Bóh! Njeje to potajkim někajki wótry zakon, kotryž so nam tu napołoża, ale Bóh stwori z nas přez darniwosć a džělenje čłowjekow!

Hišće jónu: Jenož na sebje myslacy, za sebje žiwy je kaž hlina w stawiznje wo stworjenju čłowjeka. Hakle zadychnjenje Božeho ducha darniwosće a zhromadnosće wožiwja tutu mortwu hlinu, a wěrný čłowjek so zrodža!

Hdyž nas naše hrono napomina, njezabyć darniwi być a z druhimi džělic, potom chce nas wone najprjedy jónu dopomnić na wulkotny skutk našeho stworjenja. A to je wopravdźite wjesole poselstwo! Smy jako prawi čłowjekojo po Božej podobnosći a spodobnosći wuswobodźeni wot kwaklow sebičnosće, wuswobodźeni k prawej čłowjeskosći w zhromadnosći z druhimi!

Tute wjesole poselstwo chcemy dale dawać! Na swěće je hišće wjele čłowjekow, kiž njejsu čłowjeka hódne žiwi, dokelž nihtó z nimi nje-džěli. Kaž smy hižo wjackróc w našim časopisu móhli čitać, je džensa wšitkim zamołwiće myslacym jasne, zo misionowanje džensa njemóže wot-hladować wot problemow suroweje chudoby w dalokich krajach swěta. Bože kralestwo je kralestwo za chudych, zo bychu tež woni bohaći byli přez to, zo smy my darniwi a zo my bohaći džělimy, zo naše materielne bohatstwo z nimi džělimy. To so Bohu lubi!

Cyrl Pjeh

Nowolětny postrow předsydy Serbskeho cyrkwinskeho dnja

Přeju Wam všem na stare serbske dobre wašnje lube nowe léto, Boží měr, Božu milosć, Bože žohnowanje, čilosć, strowosć, wšitko, štož je Wam trěbne na čěle a na duši a naposledku tež wěčnu zbžnosć!

Přepróšuju Was jara wutrobnje na našej hłownej zarjadowani w nowym léce:

1. Kublanski džen budže pónđzelu, 9. měrca 1981, w Budyšinje na Hornčerskej hasy č. 23. Wón so započnje w 9.30 hodž. z Božej službu, na kotrejž předuje farar Feustel z Minakała.
2. Serbski ewangelski cyrkwinski džen budže 27. a 28. junija 1981 w Chwaćicach. Wón steji pod heslom: „Cyrkej – to smy my!“ Boža služba njedzelu, 29. junija, započnje so w 9.00 hodž. Předuwać budže farar Albert (tuchwilu hišće w Hrodzišću).

Zaplanujće sej próšu tute terminy a přińdźće wšity!

W mjenje Wuběrka Serbskeho Ewangelskeho Cyrkwinskeho dnja Waš
Gerat Lazer, farar na wotp.,
předsyda

Wobrazki z dowola

Bydlachmy w Koserowje na Usedomje při Baltiskim morju, moja žena a ja. Wjes leži wosrjedž kupy a poskići namaj kopiecu pućowanjow. Wotnajachmoj sej drje tež tak mjenowanej pobrjóžny korb, ale hodžinki w nim zličimój na mjenje hač na džešać porstach.

Nic zo by so bože slónčko drožilo, nawopak, létuši september je tójšto nachwatał, štož su jeho předchadnicy zakomdžili; ně, naju korb při morju, kotrejž ze samymi druhimi korbami skerje slyšachmoj hač widžachmoj, wostawaše husto prózdny, dokelž pućowachmoj abo čitachmoj. Pućowachmoj pak pěši pak z busom abo čahom. To je naju zasada: Dowol, to je dožiwjenje krajiny a jeje ludźi, a to je prašenje za tym, kajke slědy je zańdženosć zawostajila, w tutej krajiny a jeje ludžoch. Dobra kniha slyša k tomu. Dowol dyrbi na přijomne wašnje napinacy być, duchownje a čelnje.

Krajina Usedom překwapi ze žiwěj wotmjenjatosću. W bujnych lěsach a mjez hórkatymi polemi sej husto myslíš, zo sy we Łužiskich horach. A při tym ma najwyše městno na kupje, Streckelberg při Koserowje, cyłych 60 metrov, to je mjenje hač džewječina toho, z čimž so hordži Čornobóh! Wšitko je relatiwne a trjeba wuwáženu měru, 150lětna buki,

„Pomhaj Bóh“ do noweho léta, naši lubi čitarjo!

Tež ja přeju Wam cyle wutrobnje bohate Bože žohnowanje do léta 1981! Za najwažniše přeće mam, zo by nam Bóh zdžerzał luby zloty měr, kaž smy so w nowembu 10 dnjow dolho wosebje modlili!

Naš časopis dyrbi dostać z techniskich přičin w tutym léce nowy zwonkowny wobraz: rjadki budu šěrše, a přez to móžemy wjace pisać. Njemóžemy pak potom wjac wužiwać dotal hižo zhotowjene klišej za wobrazy. Je jich hišće přez 30! Tohodla njedzi-

wajće so próšu, hdyž změjemy w přěnim polléce wjac wobrazow, hač dotal a mjenje teksta! Nochemy tola jónu za drohe pjenjezy zhotowjene wobrazy přeć čisnyć!

Z tutym čisłom zahajimy nowy serial: „Naše nowiny a časopisy před 100 lětami“. Myslu sej, zo budže tutón pohlad do našeje zašłosće cyle zajimawy a powučacy!

Pokročować cheemy w tutym léce tež z dalším duchownym přihotom wulkeho Lutheroweho jubileja w léce 1983.

Farar Cyril Pjeh, redaktor

To je Łobjo pola Riesa z wudworom Promnitz

džensa kaž dostojne stołpy w dalokej zelenej žurli, škitaja nahly a pšokjoty pobrjóh před wichorom a žolmami. Wosrjedž štomow wuhladamoj nadobo hoberski kruch betona: Něhdyše zepěranišo fašistiskeho wójska, po pospyće rozbuchnjenja mučnje dozady nachilene, wudžera kaž přemy-

slene do baltiskeje módriny. V 1, V 2...

We wsy wobkedžbujemoj starca. Z lubosću plěje a ryje zahrodka. Njedzelu jemu rjeknjemoj, zo je pilny a zahrodka wjele dowolnikam wjeselo čini. Rože kčěja, rjenšo skoro hač na Jana, a čěžke jabłuka čerwjenja so džen a sylnišo.

Při zadnjeje wodže (Achterwasser), to njeje nič druhe hač čětro rozšěrjena rěka Peene, kiž džěli kupu wot twerdže, pućujemoj wokoło małego zaliwa, kiž tloči so njeskromnje nimale hač k samomu morju na druhej stronje kupy. Wona je přez to na tutym městnje jenož 330 metrov šěroka. Před něhdyže sto lětami rozdrěchu wichorojte žolmy kupu a zničichu wudwor Damerow. Městna něhdyšich katastrofow wobsedza džiwny łskot. Džensa škitaja kruće haćenja čłowjeske wobydlenja a krajinu. A to je derje tak.

Wjesnu cyrkej w Koserowje móžeš lédma fotografować: murja z pólnych kamjenjow, kajkež w cyrkwinej wěži zaso widžimy, a wysoke kastanije wobstrážuja cyrkwičku, w kotrejž zahraje za někotre dny nadarjena mloda organistka z Lipska. Twar pochadza z 13. lětstotka, zažnogotiske murje, pózdnojogotiske drjeworěžby. Snano je w sakralnym twarstwje woneho časa tež jeho duchowny njeměr widžeć, wulki pohib mjez ludami a naladami, mjez bohami a Bohom, mjezy Słowjanstwom a Němcow-

Wjesna cyrkwička w Koserowje

stwom. Za wédomeho džensnišeho rowjenka maja tajke pohiby stajnje tež aktualny počah. Čišinski a druzi basnicy su wo tym wédželi a rěčeli.

Při tutej cyrkwi skutkowaše 1821 do 1827 farar Wilhelm Meinhold, spisowačel a awtor historiskeho romana „Die Bernsteinhexe“. Zmužita a wušiknje spisana kniha šwika socialne a duchowne njedostatki feudalneho porjada. Zo hraje jednanje w Kosorowje, naju literarnu wćipnosć powyšuje.

Mnohe mjena na kupje, hrodzišća, kaž znajemoj je z tužiskeje domizny, wuplody ludoweho wuměštwa a wopomnišća z młódsch časow dopominaja na słowjansku zařdženosć Use-doma. Tajke pomniki naju wosebje zajimowachu. P. Malink

(Pokročowanje slěduje)

Kupa Usedom — wobnowjene rybarske domy w Zempinje při zadnej wodze

Nazymske schadžowanje krajnje synody 1980

Synoda schadžowaše so w Drježdžanach wot 18. do 22. oktobra. Přeni dzeń synody měješe swój wosebity wjeršk přez wopyt biskopa Kibira, prezidenta Lutherskeho swětowego zwjazka, z Tansanije. Biskop Kibira praji w swojich postrowjacych słowach mjez druhim: Běchu to někotři z Wašich wótcow, kiž přinjesechu nam w Tansaniji ewangelij. Cyrkej w Africe rosće, a smy Bohu džakowni, zo je nětkole w našim kraju jedyn milion lutherskich. Smy nětkole dožiwili swjatočnosće k róčnicy Augustany. Při tym smy znowa nawuknyli, zo su reformatorojo jako srjedzišćo widželi słowo Bože. 1983 swjećiće Wy tu 500stote narodniny Měrćina Luthera. Njebudže dosahać, zo so praji, wón bě historiska wosobina abo rewolucionar. Budže wažne, zo so praji, zo bě wón předar ewangelija wo Jězusu Chrystusu.

W swojich džaknych słowach přeprospy prezident Čěslak biskopa Kibira k wulkemu cyrkwinskemu dnjej w léce 1983 do Drježdžan.

Generalny sekretar Lutherskeho swětowego zwjazka, dr. Karl Mau, z Genfa, rozprawješe wobšěrnje wo džěle swětowego zwjazka z jeho 98 sobustawskimi cyrkwjemi w 36 krajach swěta, 1980 wotměchu so tři regionalne konferency: w Monrowiji za Afriku, w Bogota za Ameriku a w Tallinje w Sowjetskim zwjazku za Europu. Tam bě Estniska ewangelisko-lutherska cyrkej hosćićel. Po tutej zhromadžiznje w Tallinje móžeštaj dr. Mau a biskop Radtke ze Schwerina (NDR) němsko-rěčace wosady w Kasachstanje wopytać a tam wjacore bože služby dzeržeć. Při tym přińdže w tutech wosadach w Sowjetskim zwjazku telko ludźi hromadže, zo dyrbjachu na jednej nje-dželi štyri bože služby dzeržeć a mnozy so jara dalokich pučow nje-běchu bojeli. Dr. Mau rjekny na

kóncu, zo bě to najdorazniše dožiwjenje jeho dotalnje služby.

Nimo hišće dalšich ekumeniskich hosći běchu tu tež generalny sekretar Jendželskeje cyrkweje, knjez Pattinson. Wón přinjese postrowy tuteje wulkeje cyrkweje a rozprawješe wo strukturje jich generalneje synody a tež wo problemach, kotraž ma tež tuta cyrkej.

Slyšachmy rozprawu Krajnocyrkwinskeho zarjada, kotryž analyzowaše mnohe formy cyrkwinskeho džěla. Jako wosebje aktualne dypki načachu so tute: cyrkwinske džěto z džěćimi, prašenje božeho wotkazanja za džěći, džěto ze socialnje wohroženymi.

Cyrkwinske wjednistwo předpožoji nam papjeru z temu: „Na puču k cyrkwi mjeńšiny-zwěšćenje wobstatka a nastorki.“

Dr. Kimme, zwonkowne misionstwo Lipsk, rozprawješe wo swětowym misionstwje: 80te léta su so k „Misionarskemu lětdžesatkej“ wuwolali. Kóžda cyrkej w NDR dyrbi misionować před swojimi durjemi. Mision je tež mjezsobne dawanje a bracie. Swětowe křesćanstwo a swětowe misionstwo dyrbitej sej nuzu a žohnowanja chudoby přiswojić!

Slyšachmy tež, zo je so dwěmaj Angolčanamaj, jednemu z Kuby a jednej swojbyje z Tansanije zmóžniło, pola nas teologiju studować. Tež jedyn teologa z NDR móžeše so podać na Ewangelsku wysoku šulu do Indiskeje.

Prócowanja wo Zjednocenu ewangelsku cyrkej w NDR so pokročuja. Wobsteji nadžija, zo so za šěsć lět dokónča. Předpožochu so k tomu wudžětanja třoch skupin. Přichodna kročel budže přewzaće wěstych kompetencow přez Zwjazk ewangelskich cyrkwjow w NDR. Synoda njeje pak k tomu ničo wobzamknyła.

Synoda měješe wotličjenje za léto 1979 schwalić a hospodarski plan za léto 1981 wobzamknyć. Dokelž wosadni jara pilnje składuju, su so pje-

nježne wěcy derje wuwili! Młóžinski džakny wopór měješe rekordnu wysokosć. Synoda džakowaše so młóžinje a tež pilnym pomocnikam při hromadženju cyrkwinskih dawkow.

Na kóncu synody rozžochnowa so Wyši krajny rada von Brück. Wón bě sam 16 lět synodala a dalšich 16 lět w Krajnocyrkwinskim zarjedže. Znajemy jeho z mnohich wóžacych funkcijow w našej cyrkwi, w Zwjazku ewangelskich cyrkwjow w NDR a w ekumenje. Wón zaštuži sej wulki džak našeje cyrkweje!

Kurt Łatki, serbski synodala

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Ze zrudnej wutrobu Wam pisam, zo naš dotalny farar, k. Schichhold, našu serbsku wosadu wokoło 1. měrcu wopušći a so do jeneje němskeje fary přesydlil. Nas to wosebje tehodla rudži, zo so tajke wopušćenje runje w tajkim času stanje, hdžež tak jara na serbskich duchownych pobrachuje, a dyrbjal tehodla kóždy duchowny, w serbskim kraju a zastojnstwje stejacy, za swoju swjatu přislušnosć měc, w Serbach znajmjeńša tak dołho wostać, hač budže jich duchownej nuzy někak wotpomhane.

Serbske Nowiny, 29. 1. 1881

Duchowna nuza serbskich wosadow je žalosnje wulka. Tak pobrachuje duchowny 1. w Čornym Chołm-cu, 2. w Parcowje, 3. w Lejnje, 4. w Šprjejach, 5. we Wochozach, a při tym njejsmy hišće na nuzu našich delnožuziskich serbskich bratrow spomnili. Duž staraj so, Towarstwo pomocy za studowacych Serbow, a zhromadžuj pjeněz, wjele pjeněz, zo by wjac Serbow studować móhlo.

Serbske Nowiny, 5. 2. 1881

POWĚŠĆE

Hornja Boršč pola Hodźija: Naš luby bratr Jurij Zejler móžeše 15. nowembra swoje 80. narodniny w poměrnej čilej strowosći swječić. Stwa poľna najrjeńšich kwětkow a bohatych darow swědčeše, kak sebi wšitcy jubilara česća. My pak mamy jeho předewšëm lubo jako horliwego Serba a swěrneho křescana. Hdyž je někak možno, je wón w Hodźiju na serbski kemšach, kaž je so tež rady wobdźělili na našich Serbskich cyrkwinskih dnjach. Z wjele wulkimi darami je sobu pomhaľ, zo móžeše naš „Pomhaj Bóh“ porjadnje wuchadźeć. Hdyž trjebachmy za wukrajnych hosći nólčehi, je dostachmy w nahladnym Zejlerjec burskim statoku. Wukrajenjo njemóžachu dowuchwalić hospodliwosć a wysoku kulturu tutoho serbskeho doma. Za to mamy so tež Zejlerjec maćeri z cyłej wutrobu dźakować.

Zejlerjec swójba w Hornjej Boršći sľuša do dalokeho přiwuznistwa našeho serbskeho basnika fararja Handrija Zejlerja. Kajka to radosć, zo w tutej swójbje wnučka z dźědom a wowoku serbski rěči.

Bóh Knjěz budź z našim lubym jubilarom a jeho domom a zapłać jemu šćedriwje wšu jeho woporniwu swěru.

Hrodzišćo: Hdyž jako cyzy do Hrodzišća přińdžeš a so tu dokładnišo rozhladuješ, to bórže pytnješ, zo so wobydlerjo tuteje wsy, gmejny a wosady stajnje prócowali, to stare dobre sej zdźeržeć a zdobom to nowe dobre sej přiswojić.

Markantny přiķlad za to je staroserbski Róselec statok, kiž steji pod škitom pomnikow a bu hakle před krótkim znowa ze sľomu kryty. Zajimawe tež je, zo wudźeržuje Hrodzišćan gmejna we wjesnym dźělu Wichow starownju, kotruž spochi modernizuja, zo by so tam wobstaranym wobydlerjam domu lubiło a derje šło.

Najzajimawše a česćehódne pak w Hrodzišću zawěšće nazhoniš, hdyž stejiš před něhdyšej šulu, w kotrejž matej swoje sydło Rada gmejny a nawodnistwo prodursta. Z nahladnym přitwarom su před lětami cyły objekt mócnje rozšěrili, jón zwonka a znutřka dospołnje wobnowili a cyľemu twarej dali porjadny wobmjek. Nowy zachod wjedže do domu – stary

Wopytowarki „Popołdnja za starych wosadnych“ w Rakecach

šulski je zamurjowany, ale rjane hrona nad něhdyšim šulskim zachodom su tu skedźbne wostajili jako čestnu dopomnjenku.

Čitamy tam w němskim teksće: „Die Furcht des Herrn ist der Weisheit Anfang“ a w serbskim: „Dajće dźěcatkam ke mni přińć!“ – 1893.

Chwalba sľuša wšëm, kiž su při nowotwarje a wobnowjenju tak mudrje a wulcyšnje rozsudźili a wubědźili! Kak wjele so husto druhdže přeć mjeta, niči a z tym so potomnikam na zajimawym a drohotnym zebjerje na wšě časy! J. P.

Budestecy: Swoje jubilejne zarjadowanja k 250lětnemu wobstaću swojeje cyrkwy zakonči Budestečanska wosada sobotu, 15. nowembra w rjanej zabawnej zhromadźiznu za staršich ludźi. Dokelž za tych, kiž wjace do cyrkwy chodźić njemóžemy, awta zasadźichu, bě ličba přizjewjenych tak wulka, zo dyrbješe so zhromadźizna njedźelu wospjetować.

Pozawny zapiskachu k powitanju a starachu so tež w přestawkach wo dobru naladu. Knjěz farar Langa pokazowaše zajimawe swěťłowobrazy k stawiznam Budestečanskeje cyrkwy. Na to zahra młodźina krótku hru „Kak je maďarski kral Maćij w Budestecach wobjedowaľ a fararjej próstwu, Bože wotkazanje po ewangeliskim wašnju swječić směć, spjelniľ, a hosćencarjej dowoliľ, w přichodže přenje piwo ze suda přećo darmotnje woptać směć.“

W přestawce so hosćo z dobrym kofejom a kermušnym tykancom pohosćichu, při čimž žiwa rozmoľwa nasta. Potom zaspěwa kurenda wšelake wjesole spěwěčki, jedyn hól zahra na huslach, jedyn na pišćalce a jedna holca na klawěrje. Wosebje lubjachu so solospěwy knjeza Rabowskeho.

Na kóncu sej něchtóžkuli hišće rjany jubilejny suweněr kupi. Cyłe wěšće budžeja wšitcy přítomni na tutej popołdnjo z tak pisanym programom dolho spominać. M. W.

Serbske bože sľužby januar 1981

4. 1. – Njedźelu po Nowym lěće

Budyšin-Michaľska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Budestecy: 9.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

6. 1. – Tři krale

Buceky: 9.00 hodź. kemše (G. Laser)
Njeswaćidło: 9.30 hodź. kemše (Albert)

11. 1. – 1. njedźela po Třoch kralach

Bart: 8.30 hodź. kemše (Albert)
Huska: 10.00 hodź. (Wirth)

18. 1. – 2. njedźela po Třoch kralach

Minakaľ: 8.30 hodź. kemše (Feustel)
Poršicy: 8.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Zdźěr: 14.00 hodź. ekumeniska nutrosć z hodownej hru a bjesadu

25. 1. – 3. njedźela po Třoch kralach

Hrodzišćo: 8.30 hodź. kemše (Albert)
Hodźij: 10.00 hodź. kemše (Wirth)

1. 2. – 4. njedźela po Třoch kralach

Budyšin-Michaľska: 9.00 hodź. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodź. kemše (Wirth)

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. – Wuchadza jónkróć za mėsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. – Hłowny zamoľwity redaktor: Farar Cyril Pječ, 84 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 44 91. Ekspedicija: Farar G. Lazar, 8601 Buceky (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-1101 – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čišć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2035)